

Factsheet Begrotingsbeleid en begrotingsproces

Begrotingsbeleid

Aan het begin van de kabinetsperiode heeft het kabinet afspraken gemaakt over de begroting en de begrotingsregels. Dat gebeurde mede op advies van de Studiegroep Begrotingsruimte. Het kabinet houdt zich aan de Europese normen en hanteert een trendmatig begrotingsbeleid.

Europese normen

Nederland moet zich houden aan de volgende normen uit Europa:

- Het begrotingstekort mag niet groter zijn dan 3% en de schuld niet hoger dan 60%.
- Het structureel saldo voor Nederland moet tussen de -0,5 en +0,5% liggen (MTO-doelstelling).

Deze Europese begrotingsregels staan in het Stabiliteits- en Groeipact (SGP). Dat is opgesteld bij de invoering van de euro in 2002. Elk land dat de euro invoerde, tekende hiervoor. Deze norm is vastgelegd om te voorkomen dat eurolanden de stabiliteit van de eurozone in gevaar kunnen brengen.

Trendmatig begrotingsbeleid

Het kabinet hanteert de belangrijkste uitgangspunten van het trendmatig begrotingsbeleid:

- **Strikte scheiding tussen de inkomsten en de uitgaven**
Het kabinet gebruikt meevallers bij de inkomsten niet voor extra uitgaven. Andersom hoeft het kabinet niet direct te bezuinigen als er een tegenvaller is aan de inkomstenkant.
- **Uitgavenkader en uitgavenplafonds**
De uitgaven zijn opgedeeld in 3 sectoren: Rijk, Sociale Zekerheid en Zorg. Voor alle sectoren geldt een vooraf afgesproken maximum aan uitgaven (het uitgavenkader). Dit werkt als een plafond waar de uitgaven onder moeten blijven.
- **Tegenvallers compenseren binnen het eigen uitgavenkader**
Tegenvallers in een sector worden binnen dat uitgavenkader opgevangen. Heeft de ene sector meevallers? Dan mag het kabinet dit niet zomaar voor tegenvallers in een andere sector gebruiken.
- **Reëel inkomstenkader en automatische stabilisatie**
De begroting kan aan de inkomstenkant meedemen met de economische ontwikkelingen. Dit komt ten gunste of juist ten laste van het EMU-saldo. Het kabinet hoeft daardoor niet direct actie te ondernemen bij een meevaller of tegenvaller. Dit heet 'automatische stabilisatoren aan de inkomstenkant'.

Begrotingsregels

Het kabinet heeft de begrotingsregels op een aantal gebieden aangepast. Mede op advies van de Studiegroep Begrotingsruimte. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- **Europese begrotingsafspraken zijn leidend**
Het kabinet houdt zich aan de Europese begrotingsafspraken van het Stabiliteits- en Groeipact.
- **Meevallerformule**
Voldoet Nederland aan de MTO-doelstelling en laat het feitelijk EMU-saldo een meerjarig overschot? Dan gaat 75% van het overschot naar aflossing van de staatsschuld en wordt er een lastenverlichting gegeven van 25% van het overschot boven de 0% bbp.
- **Rentelasten op de staatsschuld vallen buiten het uitgavenkader**
Rente-uitgaven (en renteontvangsten) die samenhangen met de staatsschuld zijn niet belangrijk voor het uitgavenkader. Dit bevordert de werking van de automatische stabilisatoren. Doordat rentemeevallers niet automatisch leiden tot extra ruimte onder het uitgavenkader en direct worden ingezet ten gunste van het EMU-saldo. Het kabinet zal bezuinigen voor de rentetegenvallers wanneer het EMU-tekort de grens van 3% bbp overschrijdt.

Over de Studiegroep Begrotingsruimte (SBR)

De Studiegroep Begrotingsruimte (SBR) brengt voorafgaand aan de verkiezingen advies uit over de begroting van de Rijksoverheid. Dat gebeurt zonder directe betrokkenheid van het zittende kabinet. De politieke partijen hebben zo de mogelijkheid om die aanbevelingen te verwerken in hun verkiezingsprogramma's. In de loop der jaren heeft de overheid veel aanbevelingen van de SBR overgenomen. Zoals het trendmatig begrotingsbeleid en het streven naar een overschot om gevolgen van de vergrijzing tegen te gaan.

Het advies van de SBR komt tot stand zonder directe betrokkenheid van het zittende kabinet. Het formele traject van de SBR begint met het opstellen van de adviesaanvraag van het kabinet (via de minister van Financiën). Na instemming door de ministerraad wordt de aanvraag naar de Tweede Kamer gestuurd. Dit gebeurt zonder verdere standpuntbepaling van het kabinet.

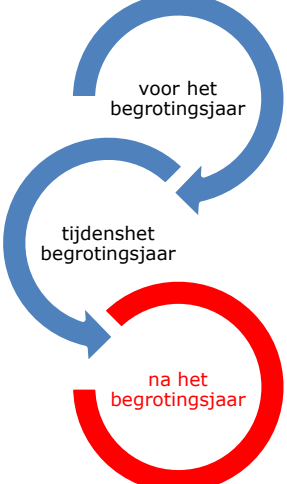
De volgende ministeries zijn met 1 of meer leden in de studiegroep vertegenwoordigd:

- Algemene Zaken;
- Financiën;
- Economische Zaken;
- Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
- Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Daarnaast zijn ook het Centraal Planbureau en De Nederlandsche Bank in de SBR vertegenwoordigd. Voorzitter van de SBR is de Secretaris Generaal van het ministerie van Financiën.

Begrotingsproces

Het hele begrotingsproces duurt ongeveer 2,5 jaar. Het begint met de voorbereiding en vaststelling in het jaar vóór het begrotingsjaar. En het eindigt met de verantwoording in het jaar na afloop van het begrotingsjaar:

	<p>Voor het begrotingsjaar</p> <p>Voorbereiding rijksbegroting en Miljoenennota Alle ministeries maken een afzonderlijke begroting. Al deze begrotingen samen vormen de rijksbegroting. Het ministerie van Financiën controleert of de rijksbegroting overeenkomt met de afspraken uit het Regeerakkoord en maakt een toelichting op de rijksbegroting, de Miljoenennota.</p> <p>Begrotingsbehandeling en vaststelling Op Prinsjesdag presenteert de minister van Financiën, namens het kabinet, de rijksbegroting en de Miljoenennota in de Tweede Kamer. Na Prinsjesdag begint de behandeling van de rijksbegroting en de Miljoenennota in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer.</p>
	<p>Tijdens het begrotingsjaar</p> <p>Begroting uitvoeren en controle Vervolgens gaan de ministeries het beleid uitvoeren. De uitgaven doen ze op basis van de rijksbegroting. De minister van Financiën houdt de Tweede Kamer op de hoogte van de uitgaven via budgettaire nota's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorjaarsnota De voorjaarsnota geeft de situatie van de lopende begroting weer. Het verschijnt halverwege het lopende begrotingsjaar, uiterlijk op 1 juni. • Najaarsnota De Najaarsnota is een tussentijds overzicht. Het gaat uiterlijk op 1 december naar de Tweede en de Eerste Kamer. • Miljoenennota In de Miljoenennota staat een budgettair overzicht van de afgelopen begrotingsperiode. De Miljoenennota wordt op Prinsjesdag gepresenteerd.
	<p>Na het begrotingsjaar</p> <p>Controle begroting en verantwoording Na afloop van het begrotingsjaar legt het kabinet verantwoording af over de uitgaven. Alle ministeries maken een jaarverslag die het ministerie van Financiën bundelt in het rijksjaarverslag. Er is ook een toelichting op het rijksjaarverslag: het Financieel Jaarverslag van het Rijk (FJR). De jaarverslagen en het FJR moeten eerst goedgekeurd worden door de Algemene Rekenkamer. Daarna biedt de minister van Financiën ze aan de Tweede Kamer aan op Verantwoordingsdag.</p>